

Motion till riksdagen 2012/13:C331

av **Penilla Gunther (KD)**

Solidarisk betalning av skadestånd

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra om regelverket för det solidariska skadeståndsansvaret i de fall där de tilltalade är under 18 år, så att tiden fram till att skadeståndet hamnar hos Kronofogdemyndigheten blir längre än i dag samt att inte en av flera gärningsmän ensam behöver betala hela ersättningen till brottsoffret.

Motivering

I många brottmål med unga förövare tilldöms dessa att betala solidariskt skadestånd. Tanken är god. Brottsoffret ska få sin ersättning så snabbt som möjligt, oavsett vem av de dömda som betalar. Både Barnombudsmannen och rikskronofogden har dock, senast i en skrivelse till justitieministern i juni 2010, påtalat de skuldsättningsproblem som det solidariska betalningsansvaret kan leda till för ungdomar.

Ofta kan det dock betyda att en av dem blir tvungen att betala hela skulden, eftersom det avgörande är vem som just då kan betala. Om man därför skulle bli tvungen att betala en större andel än de övriga kan man kräva dem på mellanskillnaden i efterhand. Det är dock samma sak där. Inte så sällan vill man som medåtalad undvika kontakt med de forna kamrater som man, inte minst ekonomiskt, har blivit sviken av.

Frågan om skadestånd kan prövas i samband med rättegång. Som brottsoffer kan man få skadestånd av den eller de som har begått brottet. Sådant skadestånd kan röra ersättning på en nivå på tusentals kronor för förstörda kläder, en utslagen tand, kostnader för sjukvård, sveda och värk eller kränkning. För andra typer av brott kan beloppen uppgå till hundratusentals eller miljoner kronor.

I dag skickar domstolen domen till Kronofogdemyndigheten när överklagandetiden för domen har gått ut. Brottsoffret får sedan en skriftlig förfrågan

Fel! Okänt namn på

där Kronofogdemyndigheten undrar om brottsoffret vill ha hjälp med att driva in skadeståndet. Myndigheten skickar förfrågan till alla som har fått en dom på skadestånd.

Det här systemet innebär att tiden för att ordna fram skadeståndet är väldigt kort. Om gärningsmannen dessutom är under 18 år är föräldrarna betalningsskyldiga. De riskerar en betalningsanmärkning hos kronofogden, eller att drabbas av indrivning.

Konsekvenserna är många. Den som är dömd kan få problem med att få hyreskontrakt, telefonabonnemang, lån på banken och vissa arbeten. Skuldsättningen kan alltså allvarligt försvåra den unges inträde i vuxenlivet, liksom hans eller hennes etablering som socialt välfungerande person.

Tre fjärdedelar av de samlade skulderna för omyndiga personer i Sverige avser i dag obetalda skadestånd. Vid årsskiftet 2009/10 fanns nästan 1 100 barn och unga under 18 år registrerade hos Kronofogdemyndigheten till följd av obetalda eller för sent betalda skadeståndsskulder. Av dem bar var fjärde person ett solidariskt skadeståndsansvar. År 2010 hade fyra personer under 25 år krav på en miljon kronor. Det finns exempel på skadeståndskrav på tio miljoner kronor. Skadeståndet riskerar att bli en livslång skuldfälla.

Tyvärr är problemet inte bara att medel ofta saknas. Dagens system skapar en dålig bild av rättsväsendet för unga personer som trots allt försöker att göra rätt för sig och betala av sina skulder till såväl samhället som de personer som de tillfogat skada på något sätt, genom att de också behöver stå för andras skulder. För dem blir det omöjligt att äga något av värde, och hur mycket de än jobbar dras pengar från kontot direkt till kronofogden. Deras bild av rättsstaten blir lätt att det inte lönar sig att betala sin del, eftersom de då också får betala för andra.

Här måste regelverket förändras för de fall då de som har vållat en skada är under 18 år, så att solidariskt betalningsansvar verkligen blir vad begreppet innebär, nämligen att alla inblandade får betala sin rättmätiga del av skadeståndet. Ett förändrat regelverk bör också säkerställa att tiden för att ordna fram betalningsmedel för skadeståndet innan det hamnar hos kronofogden blir längre än i dag.

Stockholm den 4 oktober 2012

Penilla Gunther (KD)